

Потапенко Владислав Віталійович,

слухач магістратури факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ У МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ

Проблема ресурсів людини є відносно новою в дослідному полі психологічної науки [7, с. 83].

У психологічній практиці сьогодення спостерігаємо підвищення запиту щодо технологій вивільнення психологічних ресурсів особистості [6, с. 585].

Незважаючи на часте використання терміну «ресурси» та визнання важливості ресурсного забезпечення життєдіяльності, поняття ресурсу як психологічної категорії залишається недостатньо розробленим [8, с. 47].

Аналіз ресурсів особистості знаходиться в центрі уваги позитивної психології, ідеї якої перегукуються з положеннями психології розвитку і психології здоров'я. Тут також стверджується позитивна роль сильних сторін особистості, «позитивних особистісних рис» [9, с. 27-28].

О. С. Штепа висунула теоретичне припущення, що ресурсним є стан, за якого особистісно - екзистенційні ресурси є актуалізовані, а психологічна готовність людини до самоздійснення через вибір цінностей милосердя реалізується у вчинку. О. С. Штепа допустила, що ресурсний стан є особливим станом оновлення чи поповнення ресурсів людини, а також пов'язаний з вдалим вкладанням ресурсів у певну справу чи іншу особу, супроводжується чуттям можливостей [3, с. 53].

Функціями моделі психологічної ресурсності на емпіричному рівні є реконструкція якісної специфіки психологічного феномена ресурсності особистості, на практичному рівні – пізнавально-ілюструвальна, що дозволяє схарактеризувати внутрішню статичну конструкцію психологічної

ресурсності, на теоретичному рівні – інтерпретація структури психологічної ресурсності, зокрема обґрунтування підстав для виокремлення типів «ресурсної особистості» та джерел психологічної ресурсності [4, с. 670].

За думкою А. Галяна, особистісні ресурси задіяні на різних етапах адаптації на кожному з яких актуалізуються додаткові особистісні ресурси. Зокрема, в активний період фази адаптації це якості, що відображають реалістичність ставлення до життя, в латентній – спрямовані на конструктивне спілкування (товариськість, кмітливість, довірливість, правдивість, уникнення боротьби) [1, с. 62].

О.С. Штепа вважає, що ресурсна особа будує "ресурсні взаємини", головними характеристиками яких є довіра до інших, здатність поважати себе та інших, готовність прийняти іншого.

У психологічній літературі характеристиками ресурсних взаємин позначають теплоту, насиченість, стабільність. Теплота виявляється як у ніжності почуттів, так і в умінні людей вербалізувати власні емоції та проявляти їх невербально [2, с. 195].

Ціннісна спрямованість суб'єкта саморозвитку зумовлює його ставлення до себе як до перспективного проекту, що виявляється в толерантності у взаєминах з іншими. Центральним прагненням людини, яка саморозвивається є співпраця з іншими [5, с. 234]

Проведений І. Б. Котовою теоретичний аналіз напрацювань з проблеми змістовного аспекту життєвих ресурсів особистості дозволив виявити значну варіативність сформованих стосовно цього наукових позицій. Нею встановлено, що інваріантне зміст життєвих ресурсів особистості утворює наявний у неї особистісний потенціал. Разом з цим дослідниця зауважує, що руйнування балансу між особистістю і середовищем і збереженню життєвих ресурсів особистості з більшим чи меншим успіхом перешкоджають певні психологічні механізми, які можна розглядати в якості суб'єктно зумовлених

посередників між життєвими ресурсами особистості і його навколишнім середовищем [7, с. 82].

Отже, у сучасних наукових дослідженнях зазначається, що психологічні ресурси, та психологічна ресурсність в цілому, так чи інакше виявляють себе міжособистісної взаємодії. Разом з цим, означений аспект проблеми залишається недостатньо вивченим, що окреслює перспективи емпіричних досліджень у цьому напрямку.

Список бібліографічних посилань

1. Галян А. Психологічний ресурс особистості як чинник подолання стресу (огляд досліджень з проблеми). *Проблеми гуманітарних наук. Психологія*. 2015. №. 37. С. 56–66.
2. Штепа О. С. Особливості ставлення психологічно ресурсних осіб до інших. *Наука і освіта*. 2014. №. 9. С. 194-200.
3. Штепа О. С. Теоретичний аналіз ресурсного стану особистості. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Психологія*. 2014. №. 56. С. 51-56.
4. Штепа О. С. Аналіз та інтерпретація емпіричної багатофакторної моделі психологічної ресурсності особистості. *Проблеми сучасної психології*. 2015. №. 28. С. 670-682.
5. Штепа О. С. Тенденції особистісного саморозвитку майбутніх психологів: ресурсний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки*. 2013. №. 16. С. 232-240.
6. Штепа О. С. Магістральні механізми актуалізації психологічних ресурсів. *Проблеми сучасної психології*. 2016. №. 33. С. 584-600.
7. Котова И. Б. Идея личностного и жизненного ресурса как предмет научной рефлексии в отечественной и зарубежной психологии. Гуманизация образования. 2013. №. 6. С.79 – 83.

8. Водопьянова Н. Е. Современные концепции ресурсов субъекта профессиональной деятельности. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 16. Психология. Педагогика.* 2015. №. 1. С.45 – 54.

9. Хазова С. А. Ментальные ресурсы субъекта в разные возрастные периоды. Дис... доктора психол. наук: 19.00.13. Кострома. 2014. 540с.

Науковий керівник: Ламаш Ірина Володимирівна, доцент кафедри соціології та психології факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент.

Потупало Дмитро Русланович,

студент 3-го курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СТУДЕНТІВ

На даний час синдром емоційного вигорання має істотне значення в розвитку емоційної сфери людини, здоров'ї, працездатності особистості та для психологічної науки в цілому. В останні роки синдром емоційного вигорання все частіше зустрічається у працюючих людей та в період навчання. Депресії, стреси, нове оточення, труднощі на роботі та навчанні, тяжка та виснажлива робоча обстановка – все це є психологічними аспектами у формуванні даного синдрому у різноманітних працівників різних сфер діяльності та студентів в період навчання.

Період активного входження в нове соціальне середовище супроводжується діями, спрямованими на отримання визнання і високого статусу в групі студентів-ровесників.

М. А. Воробйова, аналізуючи підходи вітчизняних і зарубіжних авторів до поняття «емоційне вигорання», зробила висновок про те, що, по суті, вони зводяться до одного підстави: це комплекс фізичних джерел для переживань і